

Pensioenfondsen verwachten geen kostendaling in nieuw pensioenstelsel

Onderzoek naar de status van de pensioentransitie

KPMG Asset Management & Pensions

September 2023

Introductie

Pensioenfondsen gaan in meerderheid ervan uit dat de administratiekosten in het nieuwe pensioenstelsel gelijk zullen zijn of hoger dan in het oude stelsel. Dat valt af te leiden uit onderzoek van KPMG naar de stand van zaken van de transitie naar het nieuwe stelsel. De verwachtingen ten aanzien van deze kosten zijn verslechterd ten opzichte van vorig jaar. Toen werd dit onderzoek ook al uitgevoerd. Naast deze verwachtingen over de kosten valt in het onderzoek op dat met name grote pensioenfondsen een stevige uitdaging zien in de kwaliteit van hun data. Ook blijkt dat pensioenfondsen zeer behoedzaam zijn ten aanzien van het 'invaren': van de fondsen die al hebben besloten te kiezen voor invaren, laat 83% de daarvoor ontwikkelde rekenmodellen valideren door een onafhankelijke, externe partij.

Voor het tweede achtereenvolgende jaar heeft KPMG met een vragenlijstonderzoek geïnventariseerd wat de belangrijkste uitdagingen zijn in het transitieproces dat pensioenfondsen moeten doorlopen om het nieuwe pensioenstelsel in te voeren, en hoe ze dat proces aanpakken. De Wet toekomst pensioenen (Wtp), die 1 juli 2023 in werking is getreden, bepaalt dat partijen tot uiterlijk 1 januari 2028 de tijd hebben om aan de nieuwe regels te voldoen¹. Zoals bekend, gaat het om een bijzonder omvangrijke en diep ingrijpende wijziging van het pensioenstelsel, die impact zal hebben op de pensioenregeling van vrijwel iedere Nederlander.

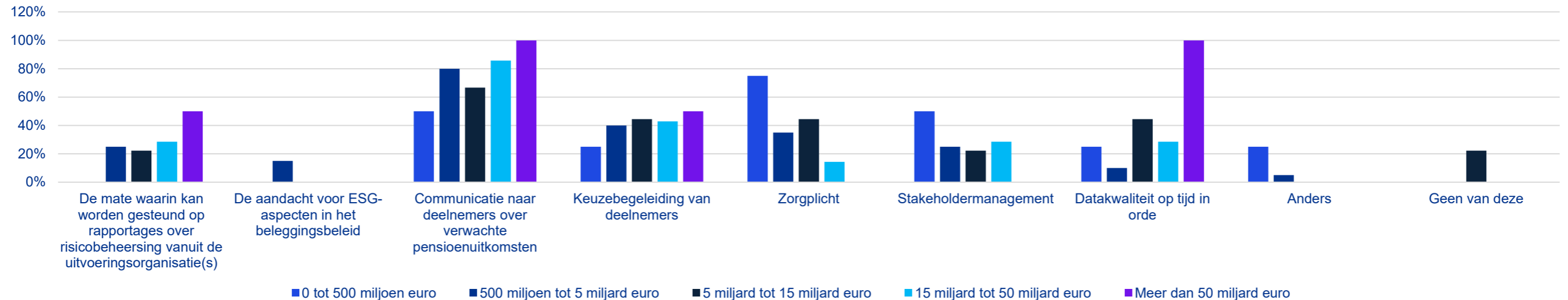
Aan het onderzoek namen dit jaar 42 van de ongeveer 185 pensioenfondsen deel. Iets meer dan de helft van de deelnemende fondsen (24) heeft een belegd vermogen van minder dan 5 miljard euro. 9 fondsen hebben een belegd vermogen tussen de 5 en 15 miljard euro en nog eens 9 zijn groter dan 15 miljard euro.

Het zijn met name de grote fondsen die het tijdig op orde krijgen van de datakwaliteit als grootste uitdaging benoemen. Voor de kleinere fondsen is typerend dat zij minder optimistisch zijn over de administratiekosten na de transitie. Overall denkt 78% dat de kosten na de transitie niet lager zullen zijn dan daarvoor (vorig jaar was dat nog geen 60%). 33% gaat er zelfs vanuit dat de kosten tegen die tijd hoger zullen zijn.

Net als vorig jaar is deelnemerscommunicatie ook nu een punt van (grote) zorg: 76% van de deelnemende pensioenfondsen benoemt dat punt. Verder keert de zorgplicht terug als uitdaging. Die wordt door 36% van de deelnemende fondsen genoemd. Over de hele linie leiden deze uitdagingen ertoe dat het vertrouwen in een succesvolle en tijdige transitie is teruggelopen. Vorig jaar gaf 70% van de respondenten aan daar vertrouwen in te hebben, nu is dat 59%.

In het navolgende worden per thema de belangrijkste conclusies uit dit onderzoek nader toegelicht.

Grafiek 1: Grootste uitdagingen

¹ Ten tijde van de dataverzameling voor dit onderzoek was nog niet bekend dat de uiterste overgangsdatum verschoven zou worden van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028. Wij verwachten niet dat de respondenten tot andere antwoorden waren gekomen als dit wel bekend was geweest.

Kosten

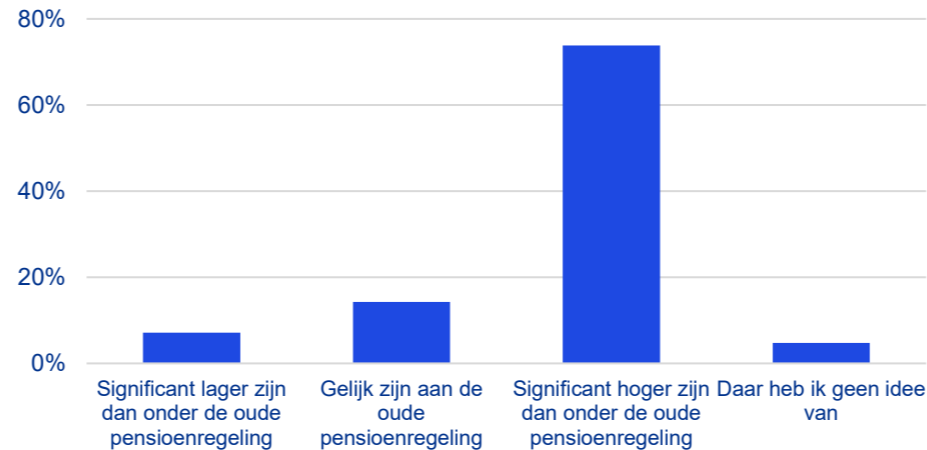
Conclusie:

Administratiekosten gaan niet dalen

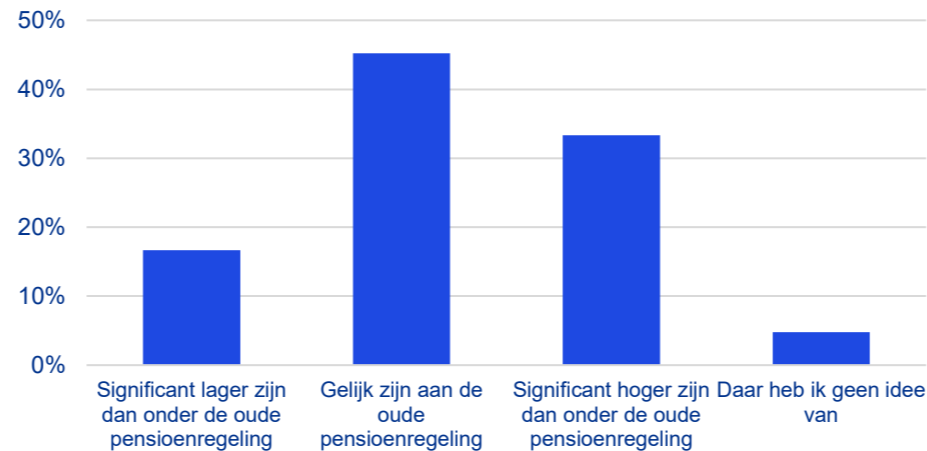
Een van de doelstellingen van de Wtp en het nieuwe pensioenstelsel is het afnemen van de administratiekosten van de pensioenuitvoering. Pensioenfondsen verwachten vooralsnog niet dat dat gaat gebeuren, zo bleek al uit het onderzoek van vorig jaar. Dit jaar blijkt dat de vooruitzichten alleen maar somberder zijn, wat dit onderwerp betreft. Tijdens de transitiefase zullen de administratiekosten significant hoger zijn dan onder de oude pensioenregeling, zo verwacht 74% van de respondenten (vorig jaar was dit 54%). 33% verwacht vervolgens dat ze ook na de transitiefase hoger blijven, terwijl 45% ervan uitgaat dat ze gelijk zullen blijven aan de kosten van de oude regeling. In totaal denkt 78% van de respondenten dus dat het niet gaat lukken om de kosten te laten dalen. Vorig jaar dacht 22% nog dat de kosten zullen gaan dalen, nu is slechts 17% die mening toegedaan.

Grafiek 2: Administratiekosten tijdens transitiefase

Grafiek 3: Administratiekosten na transitiefase

Datakwaliteit

Conclusie:

Grote pensioenfondsen zien datakwaliteit unaniem als grootste uitdaging

Zullen de juistheid, de consistentie en de betrouwbaarheid van de data op tijd van voldoende niveau zijn om de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel succesvol te laten verlopen? Met name de grootste pensioenfondsen benoemen deze vraag als de belangrijkste uitdaging die hen wacht. Kleinere fondsen maken zich minder zorgen, met name de categorie met een belegd vermogen tussen 500 miljoen en 5 miljard euro.

Datakwaliteit sprong er in het onderzoek van 2022 nog niet uit. Wellicht is de huidige belangstelling voor het onderwerp mede gewekt door De Nederlandsche Bank (DNB), die datakwaliteit in diverse uitingen bestempelde als punt van aandacht. In het vervolg daarop is een groot deel van de pensioenfondsen ertoe overgegaan een plan van aanpak te ontwikkelen om de datakwaliteit te verhogen. 64% van de respondenten zegt over een dergelijk plan te beschikken. Ongeveer de helft geeft aan dat er op dit moment audits worden uitgevoerd door de derde lijn naar kwaliteitsbewaking, waaronder dus ook naar de bewaking van de datakwaliteit. Overigens is de tweede lijn daar ook vaak bij betrokken.

Dat heeft inmiddels geleid tot een iets beter zicht op de datakwaliteit. Op de vraag of het pensioenfonds een goed zicht heeft op de datakwaliteit gaf vorig jaar 76% een bevestigend antwoord, en dat percentage is dit jaar gestegen naar 81%.

Communicatie

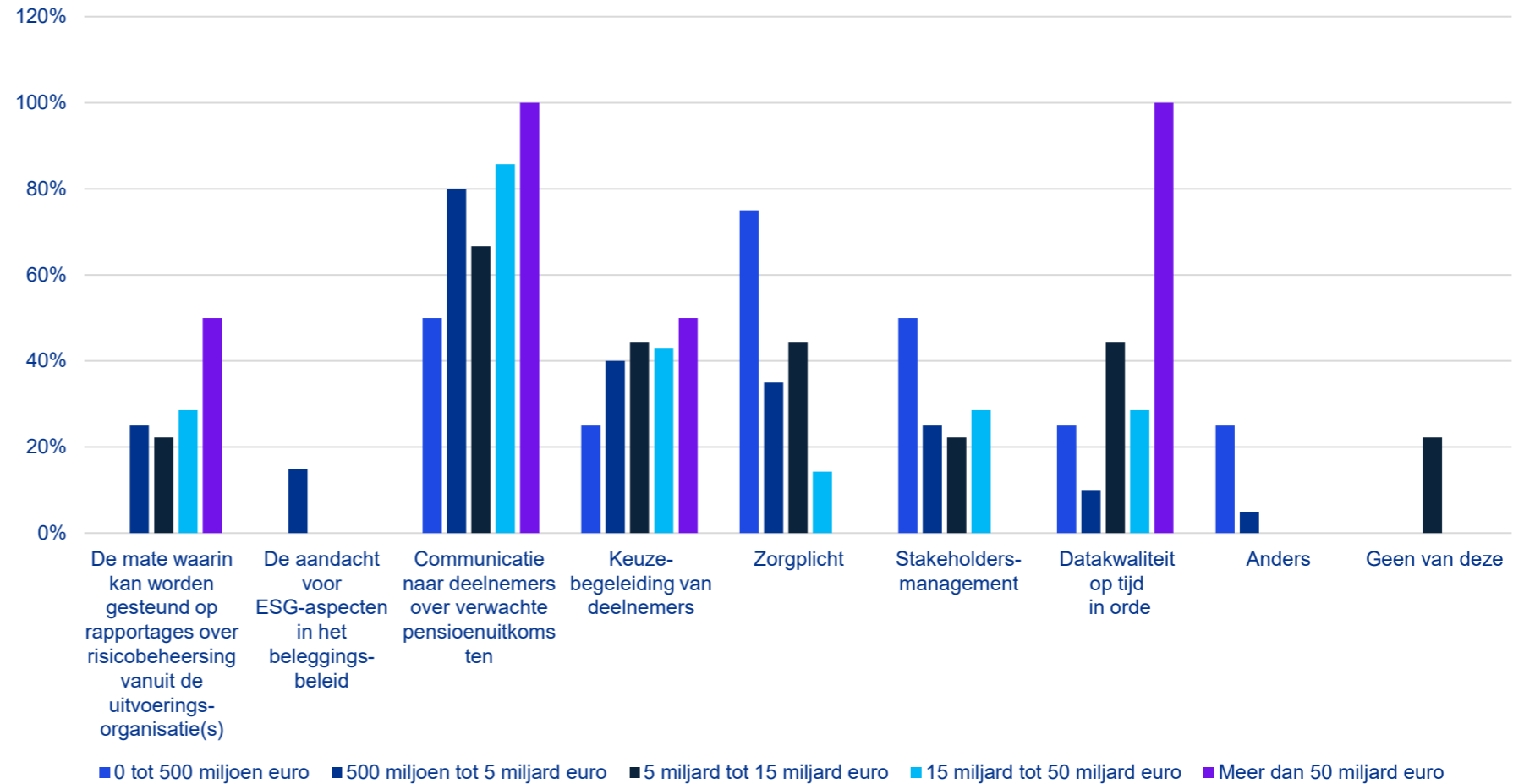
Conclusie:

Deelnemerscommunicatie vraagt nóg meer aandacht

Deelnemerscommunicatie, keuzebegeleiding en zorgplicht vormen voor pensioenfondsen een samenhangend cluster rondom het rechtstreekse contact dat met de deelnemer wordt onderhouden. Een ander pensioenstelsel vergt veranderingen in die communicatie, zowel ten aanzien van de informatievoorziening als ten aanzien van de begeleiding bij keuzes. De introductie van de open norm van keuzebegeleiding en de verzwaarde informatieverplichtingen in de nieuwe wetgeving betekenen extra zorgplichten voor pensioenfondsen. Van de respondenten geeft dan ook 48% aan dat de Wtp hen dwingt kritisch te kijken naar hun hele klantbedieningsstrategie.

Deelnemerscommunicatie, keuzebegeleiding en zorgplicht worden dus beschouwd als grote uitdagingen, met nog iets hogere percentages dan vorig jaar, maar de respondenten in dit onderzoek geven ook aan de komende tijd extra aandacht te willen besteden aan die onderwerpen. Grote pensioenfondsen geven in dit kader aan zich met name te richten op deelnemerscommunicatie, terwijl kleinere fondsen zich in eerste instantie vooral zullen focussen op de zorgplicht. De relevantie van keuzebegeleiding loopt voor grote en kleine fondsen niet zo sterk uiteen.

Grafiek 4: Issues die meer aandacht vragen

Invaren

Conclusie:

Zorgvuldigheid troef rond invaren

Vorig jaar moest de helft van de pensioenfondsen nog een beslissing nemen over het gevoelige onderwerp van het 'invaren' van de oude pensioenaanspraken en -rechten in het nieuwe stelsel. Inmiddels heeft 79% een beslissing genomen. Het zijn met name de kleinste fondsen waar de besluitvorming nog niet is afgerond.

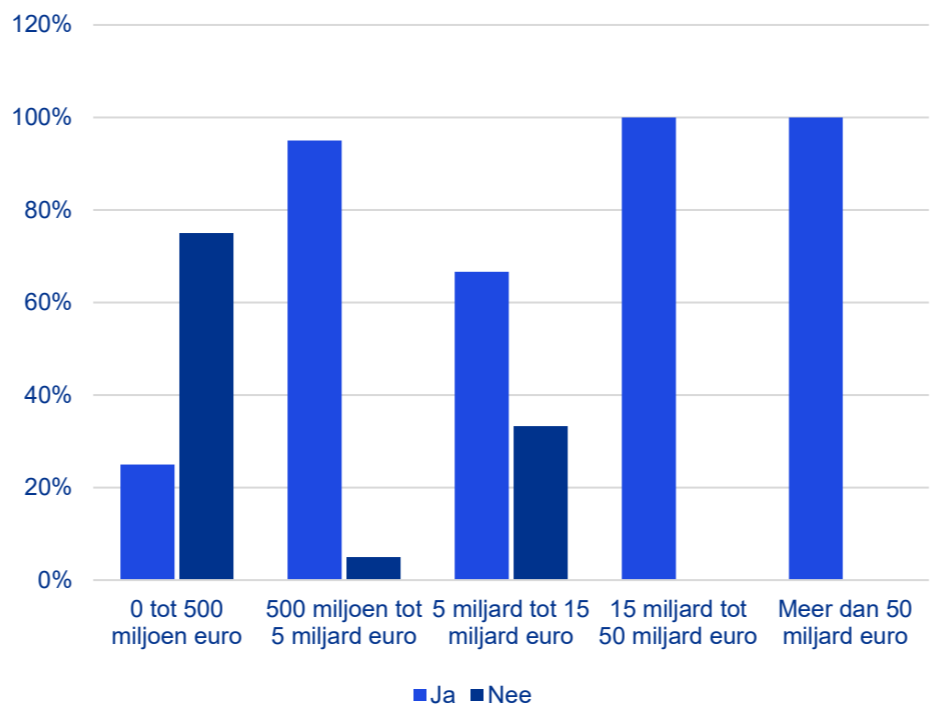
Wél invaren is vervolgens de meest gekozen optie. 71% van de respondenten kiest daarvoor. Eén fonds gaf aan deels te gaan invaren.

Met het oog op de gevoeligheid van dit onderwerp gaan pensioenfondsen uiterst zorgvuldig te werk bij de uitvoering van dit invaren. Dat blijkt in ieder geval uit de antwoorden op een vraag naar de rekenmodellen die gebruikt dan wel ontwikkeld worden om het invaren in goede banen te leiden. 83% van de respondenten geeft aan die modellen te (willen) laten valideren door een externe partij. Voor de pensioenfondsen met een belegd vermogen van meer dan 15 miljard euro is dit zelfs 100%.

Deze vorm van risicobeheersing lijkt mede ingegeven te zijn door de verwachting dat mogelijke rechtszaken een vlot verlopende transitie in de weg zullen gaan staan*. Een kleine meerderheid van de respondenten geeft namelijk aan rechtszaken te verwachten door de nieuwe regeling. Ze worden met name verwacht van deelnemers die nu bijna met pensioen gaan.

*Modelvalidatie volgt uit de (concept) beleidsuitingen van DNB

Grafiek 5: Modellen valideren

Tijdpad

Conclusie:

Vertrouwen in tijdigheid transitie is gedaald

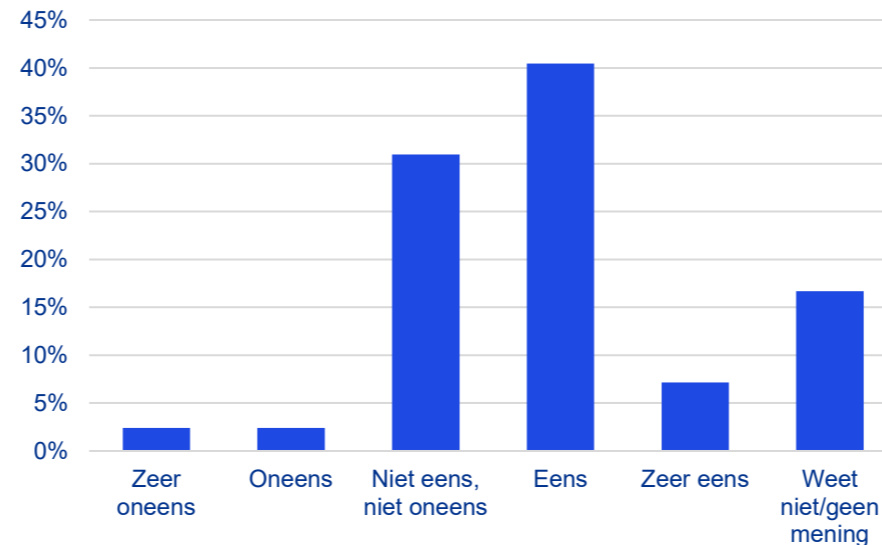
Het overgrote deel van de pensioensector is inmiddels voortvarend van start gegaan met het voorbereiden van de overgang naar het nieuwe stelsel. Van de respondenten geeft dan ook 83% aan 'in control' te zijn wat betreft die voorbereidingen.

Toch wil dat niet zeggen dat alles even soepel verloopt, zoals de genoemde uitdagingen al suggereerden. Daarnaast zijn er ook nog eens zorgen over de implementatie van de nieuwe pensioenregeling (36%), de pensioenadministratie (26%) en het kunnen voeren van een beheerst en gecontroleerd projectmanagement (24%).

Een en ander leidt ertoe dat er verbetering mogelijk is wat betreft het vertrouwen in een succesvolle en tijdige transitie. Want dat vertrouwen is nu aanwezig bij 59% van de respondenten, terwijl dat in het onderzoek van vorig jaar nog 70% was. Dat tijdigheid een zorg is, blijkt ook uit de antwoorden op de vraag of de ICT-systemen op tijd berekend zullen zijn op hun nieuwe taken. Daar geeft 47% een bevestigend antwoord op, terwijl 53% aangeeft daar (sterk) aan te twijfelen of daar geen idee van te hebben. Nodeloos te zeggen dat ook de eerder genoemde zorgen over de datakwaliteit dit issue weinig goeds doen.

Tot slot verloopt ook het overleg met de sociale partners nog niet overal vlekkeloos. Van de kleinste pensioenfondsen in dit onderzoek geeft zelfs 75% aan dat dit overleg niet naar wens verloopt. Het interne toezicht op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is daarentegen wel op orde: 91% zegt op dat front geen obstakels te zien. Dit markeert een aanzienlijke verbetering ten opzichte van vorig jaar, toen 56% aangaf dat dit toezicht nog niet op orde was.

Grafiek 6: Pensioenadministratie en ICT op tijd op orde?

Strategie

Conclusie:

Pensioenfondsen houden in meerderheid vast aan huidige strategie

Het nieuwe pensioenstelsel heeft vergaande gevolgen voor praktisch elk onderdeel van het operating model van pensioenfondsen en pensioenuitvoeringsorganisaties. De vraag kan dan gerechtvaardigd zijn of die organisaties dan ook niet naar aanleiding van deze transitie hun strategie moeten of willen bijstellen of wijzigen.

Die vraag legden we pensioenfondsen voor in dit onderzoek, maar in meerderheid geeft men aan geen wijzigingen te verwachten. Ongeveer 60% van de respondenten zegt dat het niet de bedoeling is te groeien wat betreft het aantal deelnemers, bijvoorbeeld als een magneetfonds. Op de vraag of na de transitie, zo mogelijk aansluiting bij een APF te verwachten is, antwoordt 71% ontkennend. De kans dat een BPF wordt gekozen is wat groter.

Tegelijkertijd betekenen deze percentages dat er dus wel degelijk flink wat pensioenfondsen en -uitvoeringsorganisaties zijn die op dit moment nadenken over strategische aanpassingen of ingrepen na de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Slot

Pensioenfondsen, pensioenuitvoeringsorganisaties, sociale partners en alle andere stakeholders van de Nederlandse pensioensector zijn voortvarend van start gegaan met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, zoals dat is omschreven in de Wtp, dat is ingegaan per 1 juli 2023.

Tegelijkertijd wordt die overgang gekenmerkt door een flink aantal stevige uitdagingen en die leiden ertoe dat deze transitie nog niet bekend staat als een walk in the park. KPMG inventariseerde in 2022 voor het eerst de verwachtingen ten aanzien van de transitie bij pensioenfondsbestuurders en directeurs van bestuursbureaus. Het huidige onderzoek is daar een reprise van.

Op meerdere fronten valt uit dit tweede onderzoek te concluderen dat pensioenorganisaties het niet makkelijker hebben gekregen afgelopen jaar. Het vertrouwen in een goede afloop is licht gedaald, en de zorgen omtrent kosten, deelnemerscommunicatie, keuzebegeleiding en zorgplicht zijn nog niet weggenomen. Ook doemt de datakwaliteit op als een nieuwe uitdaging.

Aan de andere kant is echter duidelijk dat het inzicht in wat deze pensioentransitie vereist, aanzienlijk is toegenomen. Praktisch alle partijen zijn nu begonnen met het voorbereiden van de overgang en verwerven een steeds dieper begrip van de reikwijdte ervan. Meer bezorgdheid kan dus ook een vorm van

realisme zijn. Een voorbeeld is in het inzicht in de (toekomstige) administratiekosten. Gevraagd naar de hoogte van die kosten ná de transitie, gaf vorig jaar 19% van de respondenten aan daar geen enkel idee van te hebben. Dit jaar is dat 5%. Het inzicht neemt dus toe.

Dat geldt ook voor het inzicht in de risico's van de hele exercitie. Ook op dat front neemt het bewustzijn toe. Een voorbeeld daarvan is het grote aantal partijen dat aangeeft de modellen voor het invaren te laten valideren door een onafhankelijke partij.

In opdracht van KPMG voerde onderzoeksbureau Motivaction dit onderzoek uit in mei 2023. Graag dank ik mijn collega's Tim Barlage, Olivier Roodenburg, Boudewijn Broers, Lizzy te Braak, Lieke Boogaard, Nico Moerman en Marjorie Rijkse voor hun bijdrage aan dit project.

Voor nu wens ik u veel inspiratie op weg naar een succesvolle transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Hartelijke groet,

Jeroen Ruepert

Partner en Head of KPMG Asset Management & Pensions

Contact

Meer informatie?

Bent u benieuwd naar meer details of heeft u andere vragen? Wij gaan graag met u in gesprek. Neem contact op met een van onze experts.

Jeroen Ruepert

Partner en Head of KPMG Asset Management & Pensions

+31 20 656 83 46

ruepert.jeroen@kpmg.nl

Olivier Roodenburg

Senior Manager - Asset Management & Pensions

+31 20 656 74 78

roodenburg.olivier@kpmg.nl

Tim Barlage

Director - Asset Management & Pensions

+31 20 656 8152

barlage.tim@kpmg.nl

kpmg.nl/pensioenakkoord

